

Asia: VN/23031/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa.

SUDEN KANNANHOIDOLLISEN METSÄSTYKSEN ALOITTAMINEN ON ENNENAIKAISTA

Metsästyslain muutoksen tarkoitus on sallia yleinen suden metsästys. Nyt suden metsästys tapahtuu poikkeusluvilla, joita on ruvettu antamaan entistä enemmän ja nopeammin. Huomattakoon, että tämä poikkeuslupamenettely säilyisi nyt esitetyn yleisen metsästyksen rinnalla. Lisäksi poliisi antaa susillekin lopettamismääräyksiä.

Luonnonsuojeluliiton mielestä suden metsästys muutenkin kuin vaara- ja vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla on lähtökohtaisesti mahdollista. Susikanta on kuitenkin saatava sitä ennen suotuisaan suojelun tasoon. Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että luontodirektiivin suotuisan suojelun tason velvoite koskee artiklan 14 kautta myös liitteen V lajeja. Metsästyksen mitoituksessa ja kohdentamisessa pitää huolehtia siitä, että suotuisa suojelutaso ei sen saavuttamisen jälkeen vaarannu vaan vakiintuu. Tässä pitää noudattaa myös varovaisuusperiaatetta.

SUSI ON YHÄ UHANALAINEN JA SEN SUOJELUTASO LUONTODIREKTIIVIN KANNALTA EPÄSUOTUISA

Suden suotuisan suojelutason määrittämisessä tulee luontodirektiivin 1 artiklan mukaan huomioida määrän lisäksi esiintymisalue sekä säilyminen pitkällä aikavälillä. Käytännössä se, että ”tämä laji

pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana” tarkoittaa myös Suomen susikannan perinnöllinen monimuotoisuutta.

Luonnonvarakeskuksen tuottaman viitearvolaskurin (2022) mukaan kahden susipopulaation geneettinen viitearvo on 525 sutta, kun 15 % aliarvioimisriski itäisen osapopulaation osalta ja 35 % aliarvioimisriski läntisen osapopulaation osalta. Kansainvälisissä tiedekirjallisuudessa 500 yksilön efketeivistä populaatiokokoa pidetään yleisesti riittävänä kokona turvaamaan populaation perinnöllistä muuntelua pitkällä aikavälillä.

Luonnonsuojeluliiton mukaan suden kannanhoidollista metsästystä ei tule aloittaa ennen kuin maaliskuun susikanta-arvio on yli 500 sutta. Lisäksi susikannan on levittädyttävä tasaisesti poronhoitoalueen eteläpuoliseen Suomeen. Erityisen tärkeää on varmistaa geneettinen silta itäisen ja läntisen kannan välillä. Nyt suden esiintymisalue ei ole yhtenäinen eikä kanta ole geneettisesti kunnossa. Suden suojelun taso on siksi luontodirektiivin kannalta epäsuotuisa.

KIINTIÖ VAI PYYNTILUPA?

Ministeriön luonnoksessa esitetään, että suden kannanhoidollinen metsästys toteutettaisiin alueellisilla kiintiöillä eikä pyyntiluvilla. Metsästyksen kestävyys turvattaisiin säätämällä asetuksella metsästyksen tarkemmasta järjestämisestä. Muun muassa tulisi rauhoitus aika, jonka ulkopuolinen aika olisi metsästysaika. Metsästyskiintiön asettamisessa otettaisiin huomioon muun muassa tiedot suden kanta-arviosta, luontaisesta kuolleisuudesta ja ihmisen aiheuttamasta suden kokonaiskuolleisuudesta (liikenne, vahinkoperäiset poikkeusluvut, poliisiluvat ja tietoon tulleet laittomasti tapetut sudet).

Lisäksi sudenmetsästyksen osallistuvien metsästäjien määrää voitaisiin rajoittaa. Lisäksi olisi nimettävä metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia. Tämä parantaisi sudenmetsästyksen valvontaa ja lupaehtojen noudattamista. Viimeksi talvella 2015/2016 suden kannanhoidollisen metsästyksen yhteydessä esiintyi susien salametsästystä esimerkiksi Pohjois-Savossa.

Esitykseen sisältyy myös velvoite lähettää saaliiksi saadusta sudesta DNA-näytteet Luonnonvarakeskukselle. Näin pyritään varmistamaan se, että metsästys kohdistuisi sen alueen susiin, jossa metsästys sallitaan. Tällä pyritään ehkäistään kiintiöalueen ulkopuolella mahdollisesti laittomasti tapettujen susien siirtäminen alueelle, jossa metsästys on sallittu. DNA-näytteen avulla erotettaisiin myös saaliiksi saatujen susien joukosta mahdolliset koirasudet. Lisäksi DNA-näytteiden toimittamisvelvollisuuden laiminlyönti olisi määritelty metsästyksrikkomuksena rangaistavaksi.

Tulevien asetusten varaan lasketaan siis paljon, mutta niistä ei ole vielä luonnoksia lausuntoaineistossa. Tämä on merkittävä puute.

Joka tapauksessa on selvää, että asetuksella ja yleisellä kiintiömetsästyksellä ei koskaan voi säädellä metsästystä yhtä tarkkaan kuin yksittäisillä pyyntiluvilla.

Pyyntiluvassa määritellään aina tarkemmin ja sitovammin kuka saa tehdä mitä missä milloin ja miten. Pyyntilupaa on tästä syystä myös olennaisesti helpompi valvoa kuin kiintiötä.

Luonnonsuojeluliiton mielestä alueelliset kiintiöt eivät ole toimiva ratkaisu myöskään siksi, että ne eivät riittävän tarkkaan yksilöi minkälaisiin susiin metsästys kohdistuu. Luonnonsuojeluliiton mukaan sudenmetsästys tulisi kohdistaa toistuvasti vahinkoa aiheuttaviin ja asutuksen läheisyydessä liikkuviin susiin. Lauman alfayksilöitä ei tule metsästää.

Esitetyn mallin vaarana on edellisen sudenmetsästyksen epäonnistumisen toistuminen. Vuonna 2015 suden metsästys aloitettiin, mutta se jouduttiin lopettamaan 2016, kun susikanta romahti hieman yli sataan yksilöön.

Lisäksi jos metsästystä ei suunnitella ja kohdisteta tarkkaan, vaarana on laumojen hajottaminen. Jos susilauma ei enää pysty esimerkiksi hirven pyydystämiseen, irtosusia voi tulla pihuille etsimään helpompaa ruokaa. Se lisäisi haittoja ja johtaisi tarpeeseen ampua lisää susia poikkeusluvilla. Tämä ei olisi suden suojelun ja haittojen estämisen kannalta järkevää.

KANSALAISTEN YMPÄRISTÖOIKEUDET

Kiintiöpyynnissä ei ole nyt kansalaisten ympäristöoikeuksia eli mahdollisuutta valvoa esimerkiksi suotuisaa suojelutasoa oikeudellisesti. Tämä on ongelma perustuslain 20 §:n kannalta.

Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että metsästyslaissa ei alkujaan ollut luonnon- tai ympäristönsuojelun alalla toimivien kansalaisjärjestöjen valitusoikeutta koskevia säännöksiä. Järjestöjen valitusoikeus tunnustettiin kuitenkin oikeuskäytännössä (mm. KHO 2007:74) ympäristöperusoikeuden ja yleisen edun valvojana, ja sittemmin lisäämällä valitusoikeus metsästyslakiin.

Valitusoikeuden merkityksestä tulee ottaa soveltuvasti huomioon myös MMM:n ja OM:n selvitys MmV:lle 2.11.2022 Dnro VN/26381/2022 (O 44/2022 vp Yhdistysten valitusoikeus metsästyslain

nojalla myönnettyistä poikkeusluvista. Maa- ja metsätalousministeriön ja oikeusministeriön selvitys yhdistysten valitusoikeudesta metsästyslain nojalla myönnettyihin poikkeuslupiin). Sen sivulla on käsitelty valitusoikeuden historiaa metsästyslaissa ja EU-oikeudessa. Lopputulema oli: "Näiden syiden vuoksi valitusoikeuden rajoittaminen ei metsästyslain nojalla myönnettyjen poikkeuslupien osalta vaikuta mahdolliselta." Nämä näkökohdat tulee ottaa huomioon myös tätä asiaa pohdittaessa.

Valittiinpa susiasiaan mikä toimintalinja tahansa, luonnonsuojelujärjestöjen muutoksenhakuoikeus tulee joka tapauksessa lisätä kiintiömetsästyksen (90 §).

VAIHTOEHTONA SÄÄNNÖSTEN PITÄMINEN KANSALLISESTI NYKYISELLÄÄN

Yksi lainsäädännön vaihtoehto olisi nollavaihtoehto eli suden metsästystä koskevien säännösten pitäminen kansallisesti nykyisellään. Luonnonsuojeluliitto on esittänyt MMM:lle 21.7.2025, että Suomessa sutta koskevat säännökset pidettäisiin poronhoitoalueen eteläpuolella samoina kuin nyt ja muilla vastaavilla suurpedoilla, karhulla ja ilveksellä.

Luontodirektiivin sutta koskeva muutos tuli EU:ssa voimaan 14.7.2025. Päätöksessä kuitenkin muistutettiin: "(6) Direktiivillä 92/43/ETY mahdollistetaan ympäristöalan säädöksenä se, että jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai toteuttaa tiukempia suojatoimenpiteitä, kunhan ne ovat sopusoinnussa perussopimusten kanssa, kuten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 193 artiklassa määrätään. Sen vuoksi direktiiviä 92/43/ETY soveltaessaan jäsenvaltiot saavat edelleen, tällä direktiivillä hyväksytyn muutoksen sitä estämättä, säilyttää suden suojeluaseman sellaisella suojelun tasolla, josta säädetään täysin rauhoitettujen eläinlajien osalta." - Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2025/1237, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2025, neuvoston direktiivin 92/43/ETY muuttamisesta suden (Canis lupus) suojeluaseman osalta.

Komissio on selventänyt tätä menettelyä COREPERissä 15. – 16.4.2024 lausumallaan: "Pursuant to Article 193 TFEU, Member States are allowed to maintain or introduce more stringent measures to protect the environment than those already in place, as long as they are compatible with the Treaties and are notified to the Commission. In turn, the Commission verifies the compatibility of the said measures with EU law. As regards the amendment of the Habitats Directive consisting in moving the wolf from Annex IV to Annex V of the Directive, national authorities need to notify the Commission of the corresponding transposition measures within 18 months from publication of the amending directive in the Official Journal of the European Union. In case Member States intend to maintain a higher protection level of the wolf at national level, this should be signaled at the time of the notification of their transposition measures to the Commission. This does not require adopting any specific legal instrument."

Jäsenmaiden tiukemman kansallisen suojelun mahdollisuudesta mainitaan myös lausuntopyynnön liitteenä olevan muistion luvussa 5.2: "Toisaalta joissakin jäsenvaltioissa, joissa sudet ovat sisältyneet osittain tai kokonaan liitteeseen V, populaatiot on tiukasti suojeltu kansallisella lainsäädännöllä (esimerkiksi Puolassa ja Slovakiassa)."

MMM:n muistion luvussa 5.1 pohditaan lyhyesti nollavaihtoehtoa näin: "Mahdollinen vaihtoehto olisi säilyttää susi edelleen rauhoitettuna ympärivuoden, mutta tällöin tilanne ei muuttuisi nykyisestä, koska edelleen sovellettaisiin luontodirektiivin 16 artiklan tiukkoja poikkeuskriteereitä." Tämä olisi kuitenkin suden suotuisan suojelutason kannalta paljon varmempi vaihtoehto kuin esitetty kiintiömetsästys.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että myös luontodirektiivin artiklan 16.1. e-alakohta on tarkoitettu käytettäväksi, kunhan metsästykselle on riittävä perustelut ja ehdot. Sitä varten tarvittaisiin hoitosuunnitelman päivitys.

Asiassa kannattaa ottaa huomioon myös viimeaikaiset kotimaiset suurpetojen säännösten ja käytäntöjen muutokset. Sudelle on myönnetty myös poronhoitoalueen eteläpuolella poikkeuslupia entistä enemmän ja nopeammin sekä riistahallinnon että poliisin toimesta. Ongelmayksilöiden osalta muutokset ovat siksi turhia. Poiketessaan muista suurpedoista muutokset suden säännöksiin aiheuttaisivat pahimmillaan epäselvyyksiä. Olisi kaikille yksinkertaisinta ja selvintä, että sutta koskisivat jatkossakin samat säännökset kuin sillä ja muilla vastaavilla suurpedoilla nyt on.

Samalla tulee jatkaa kansallisesti suden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen kieltoa. Tällä on ollut merkitystä muun muassa tuulivoimaloiden sijoittelussa. Tämä asia tulisi ottaa huomioon myös luonnonsuojelulain ja -asetuksen puolella.

YHTEENVETO

Luonnonsuojeluliiton mielestä suden metsästyksen tulee nyt ottaa aikalisä, päivittää laajassa yhteistyössä lajin hoitosuunnitelma ja palata nykyistä laajemman metsästyksen mahdollisuuksiin vasta sitten, kun kanta saadaan pysyvästi määrällisesti, maantieteellisesti ja perinnöllisesti kestävä tasolle. Suden rauhoitusta ei ole syytä lopettaa eikä lajin metsästyskuolleisuutta lisätä juuri nyt, kun ollaan lähempänä suotuisan suojelun tasoa kuin koskaan itsenäisen Suomen aikana.

Luonnonsuojeluliiton mielestä ainakin suotuisan suojelun tason vakiintumiseen asti paras vaihtoehto on jatkaa suden tiukkaa suojelua kansallisesti nykyisillä säännöksillä. Tämä koskee metsästyksen lisäksi myös lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja häirintäkieltoa.

Jos metsäslakia kuitenkin muutetaan, pyyntiluvat ovat kiintiömetsästystä paljon parempi vaihtoehto metsästyksen kohdentamisen ja valvonnan kannalta. Joka tapauksessa perustuslain kannalta on tärkeää varmistaa kansalaisten ympäristöoikeudet.

Huomattakoon, että susien ongelmayksilöiden ampuminen on lisääntynyt poikkeuslupien myöntämisen nopeuttamisen ansiosta. Nyt tarvittaisiin myös suden kanssa rauhanaomaisen yhteiselon keinojen kehittämistä Susi LIFE:n hyviä käytäntöjä jatkamalla ja levittämällä.

LIISÄTIETOJA

- Tapani Veistola, toiminnanjohtaja, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi
- Riku Lumiaro, suurpetoasiantuntija, p. 050 585 9857, riku.lumiaro@sll.fi
- Satu Keski-Lusa, ympäristöoikeuden asiantuntija, satu.keski-lusa@sll.fi

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Toimeksi saaneena

Tapani Veistola

toiminnanjohtaja

Veistola Tapani
SLL